

1 Norge, stopp våpeneksport til diktaturer!

2 9. Oktober 2019 invaderte Tyrkia nordlige Syria for å knuse de kurdiske styrkene, som blir
3 sett på som terrorister, styrker som hovedsakelig er å takke for at IS ble nedkjempet i Syria.
4 Allerede er det meldt om sivile tap som konsekvens av tyrkisk bombardering av grensebyene
5 og i Tyrkia er 78 personer arrestert for å ha kritisert militæroffensiven. Frem til 2016 hadde
6 eksport av krigsmateriell til diktaturer utgjort under ti prosent av det totale salget. I 2017 ble
7 derimot diktaturet Oman Norges største kunde, Norge solgte krigsmateriell til Saudi Arabia
8 for 41 millioner og i 2018 signerte Kongsberg Gruppen en historisk stor avtale med Qatar. I
9 fjor solgte Norge krigsmateriell til Tyrkia for 41 millioner kroner.

10
11 Norge har en eksportorientert krigsmateriellindustri med flere autoritære diktatur i regioner
12 preget av konflikt som kunder. Dette er mulig fordi eksportkontrollregimet er formulert vagt
13 og gir rom for fleksibilitet. Det oppstår likevel en dissonans mellom hvordan
14 eksportkontrollregimet fremstår og hvordan det håndheves. Særlig med tanke på at hensyn
15 til menneskerettighetene gjentatte ganger løftes frem som viktig, samtidig som eksport til
16 undertrykkende diktaturer tillates.

17
18 Til tross for eksporten til disse landene hevder norske politikere og myndigheter ofte at
19 Norge har et av verdens strengeste eksportkontrollregimer. Siden 2003 har likevel 99
20 prosent av alle eksportsøknader blitt innvilget. Norge selger ikke, og har heller ikke solgt,
21 A-materiell til Saudi Arabia, men vi har solgt B-materiell. A-materiell er våpen og
22 ammunisjon eller «annet materiell med strategisk kapasitet som vesentlig kan påvirke de
23 militære styrkeforhold i nærområdet». B-materiell er de resterende varene. Dette er
24 produkter som ikke regnes som våpen, men som er laget spesielt for militær bruk, slik som
25 militære kjøretøy. I hvor stor grad UD har oversikt over hvor og hvordan norsk
26 forsvarsmateriell brukes er imidlertid uklart. Norge har ikke noe system for etterkontroller
27 for å sikre materiellet brukes i henhold til sluttbrukererklæringene.

28
29 Ved å ikke innføre strengere eksportregler, utover forbudet mot eksport av A-materiell til De
30 forente arabiske emirater og Saudi Arabia, risikerer Norge ikke bare å henge etter andre
31 europeiske land, men også å bidra til at eksportkontrollregimene i Europa blir mindre
32 samkjørte og oversiktlige. Det vil også signalisere at Norge legger mindre vekt på
33 mottakerlandets respekt for menneskerettighetene og humanitærretten enn andre
34 europeiske land. I tillegg vil det gi norske bedrifter et konkurransefortrinn og mulighet til å
35 profitere på at Norge tillater salg av krigsmateriell til undertrykkende diktaturer andre
36 europeiske land ikke selger til. Dette kan presse disse landenes myndigheter til å ikke
37 opprettholde eller innføre strengere eksportkontroll.

38
39 Eksport av krigsmateriell er sterkt påvirket av politiske interesser, korrupsjon og relativt få og
40 store aktører og avtaler. Vanlige økonomiske antagelser og modeller kan dermed ikke brukes
41 til å spå effektene av strengere eksportregler. Det finnes imidlertid teoretiske argumenter for
42 at innføringen av strengere regler kan ha positive effekter. Det kan blant annet bidra til
43 forutsigbarhet for industrien – og dermed øke norske bedrifters relative
44 konkurransedyktighet og redusere norsk avhengighet til land i en ustabil region.

45
46

47 Senterungdommen mener:

48 • Det må bli mer åpenhet omkring eksporten. Eksportkontrollmeldingen må publiseres
49 senest før sommeren og begrunnelser for tilslag og avslag på lisenser må
50 offentliggjøres, slik at de folkevalgte har større innsyn i kontrollen.

51 • Norge må kreve sluttbrukerklæring av alle land, og etablere bedre
52 kontrollmekanismer for å følge opp disse.

53

54 Sendt inn av; Håvard Norli Rensvold, Akershus Senterungdom